

SAĞLIK HİZMETLERİ MYO

İlk ve Acil Yardım

AYP 106-Farmakoloji

Öğr.Gör.Selma ALAKUŞ

İlaçların Tanımı

AYP 106-Farmakoloji

Hafta-2

İlaçların Tanımı

- İlaç halk arasında geniş anlamlarda kullanılırlar.
- Klinikte uygulanan ilaçların, çoğu fizyolojik işlevleri değiştirmek ve hastalık belirtilerini ortadan kaldırmak amacı ile verilmektedirler.
- Kemoterapi dışındaki ilaçların kalıcı tedavi şansı daha azdır.

İlaçların Elde Edildiği Kaynaklar

- İlaçların büyük çoğunluğu kimyasal sentez yoluyla az bir kısmı da doğal kaynaklardan elde edilmektedirler.
- **Sentez İlaçlar:**
- Kimyasal sanayideki gelişmeler sayesinde farmasötik kimya laboratuvarlarında doğal kaynaklardan sentez yolu ile ilaçların çoğu elde edilmektedir.

Doğal Kaynaklı İlaçlar

- Doğadan elde edilen ilaçlar üç kaynaktan elde edilirler.
- **a)Bitkisel ilaçlar:**
- Bitkilerin kök,yaprak, çiçek vs kısımlarından çeşitli yöntemlerle elde edilerek kullanılırlar.
- **b)Hayvansal İlaçlar:**
- Bazı hormonlar,enzimler, serumlar elde edilmektedir.

- **c)Mineral İlaçlar:**
- Demir, iyot, kükürt, alüminyum hidroksit, magnezyum sülfat, amonyum tuzları da bu gruba giren ilaçlardır.
- **Mikroorganizma ve mantarlar:**
- Antibiyotiklerin bazısı olmak üzere bazı ilaçlarda saprofit bakteri ve mantarlardan elde edilmektedir.
- Penisilin yeşil renkteki mantar küfünden elde edilmiştir.

İlaçların Farmasötik Şekilleri

- Hastalığın durumuna ve veriliş yoluna göre ilaçlar katı, sıvı, yarıkatı şeklinde olabilmektedirler.
- **Katı İlaç şekilleri.**
 - Toz Sabunlar
 - Süpozituvar Draje
 - Hap Kaşe Kapsül
 - Pilül Tablet

- Sıvı İlaç Şekilleri:

- Solüsyon Gargara
- Süspansiyon Lavman
- Tendür Aerosol
- Ekstre İnfüzyon
- Şurup Sprey
- Posyon İksir yada Elik sir

- Yarı Katı İlaç Şekilleri:
- Pomat yada merhem
- Yakılar
- Lapalar
- Transtermal Terapötik Sistem (TTS)

İlaçların Adlandırılması

- Tedavide uygulanan ilaçlar üç şekilde adlandırılırlar.
- a) Genel(Jenerik) ad.
- Dünya sağlık Örgütü (DSÖ) ilaçları, kullanımında hata olmaması için 1955'ten bu yana genel adları ile sıralamıştır.

- **b)Ticari ad:**
- Üretici firmaların kendilerine ait ilaçlara verdikleri özel isimdir.
- Spesiyalite (müstehzar) veya marka ismiyle de bilinmektedir.
- Eczacı reçetede jenerik maddeyi içeren herhangi bir ticari preparatı hastaya rahatlıkla verebilmektedir.

- **c) Bilimsel (Kimyasal) ad:**
- İlaçların kimyasal yapılarına göre adlandırılmalarıdır.
- Örn. Genel adı parasetamol olan ağrı kesici ilacın kimyasal adı
- **N-(hydroxyphenyl) veya N-acetyl para-amino –phenol’dür.**

İlaçların Dozları

- İlaçların dozları 4' e ayrılmaktadır.
- **a) Etkisiz doz;** Organizmada bir etki oluşturmeyen ilaç miktarıdır.
- **b) Etkili doz (tedavi dozu);** İstenilen etkiyi oluşturan dozdur.
- **c) Toksik doz;** Verildiğinde organizmada zehirlenme belirtileri oluşturan dozdur.
- **d) Letal doz (öldürücü doz):**

İlaçların Sınıflandırılması

- Sınıflandırma çeşitli şekillerde olmaktadır.
- Kimyasal yapılarına göre
- Etki yerlerine göre
- Kaynaklarına göre
- Farmakolojik etki ve kullanım amaçlarına göre
- Hazırlanış şekillerine göre

- **Kullanım Amaçlarına Göre Sınıflandırma**
- Koruyucu(proflaktik) amaçla
- Tamamlayıcı veya replasman amaçla
- Radikal tedavi amacıyla
- Semptomatik ve palyatif tedavi amacıyla
- **Kimyasal Yapılarına Göre Sınıflandırma**
- Glikozidler, alkaloidler vs.

- **Kaynaklarına Göre Sınıflandırma**
- Bitkisel, hayvansal, mineraller, mikroorganizma ve mantar kökenliler.
- **Farmakolojik Etki Ve Kullanım Amaçlarına Göre Sınıflandırma**
- Kolinergikler,
- diüretikler,
- analjezikler,
- anestezikler, antihipertansifler vs.

- Etki Yerlerine Göre Sınıflandırma
- Sindirim, solunum sistemi ilaçları,
- Kalp-damar sistemi ilaçları vs.
- Hazırlanış Şekillerine Göre Sınıflandırma
- Offisinal ilaç
- Majistral ilaç
- Spesiyaliteler

- Uluslar Arası Standartlara Göre Sınıflandırma
- Liste I
- Liste II
- Uyuşturucu İlaçlar
- Psikotrop ilaçlar
- Liste dışı ilaçlar

Kaynaklar

- 1) Dökmeci,İ. Sağlık Yüksek Okullar İçin Farmakoloji. Kısaltılmış Temel Bilgiler. Nobel Kitapevi. 2011. İstanbul
- 2) Kara,H. Sağlık Yüksek Okulları İçin Farmakoloji Genişletilmiş 2.Baskı.Göktuğ Basın Yayın ve Dağıtım.2013. Sivas

3) İncesu,A.G.Hemşirelik, Fizyoterapi,
AnesteziSağlık Ön Lisans Bölümleri İçin
Farmakoloji. Güneş Tıp Kitapevleri.2019
Ankara

- DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER
- Öğr. Gör.Selma ALAKUŞ

